

Vukašin Badža,
Dalibor Sudar

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Novi Sad

RAZLIKE U NAČINU DOLASKA U POSED LOPTE KOŠARKAŠA NA POZICIJI BEKA I KRILA, UČESNIKA OLIMPIJSKIH IGARA „PEKING 2008“

1. UVOD

Danas košarka predstavlja jedan od najdinamičnijih i najpopularnijih kolektivni sportova i prisutna je u tri osnovna oblika: kao takmičarska (profesionalna i amaterska), sredstvo nastave fizičkog vaspitanja i oblik rekreacije. Zahvaljujući tome, svoju afirmaciju doživljava u svim delovima sveta. Sama struktura košarkaške igre je kompleksna. Specifičnost zahteva košarkaške igre kreće se u veoma širokom dijapazonu od motoričkih i kognitivnih sposobnosti, do određenih i posebnih karakteristika vezanih za ličnost igrača potrebnih u takmičenju. Napredak i usavršavanje košarkaške igre se uglavnom bazirao na iskustvima velikog broja trenera i stručnjaka iz Sjedinjenih američkih država, a poseban doprinos dali su u tehničko-taktičkom smislu. Evidentno je da je Evropska košarka u poslednjih 25 godina u konstantnom usponu. Nesumnjivo je da je Jugoslavija bila veoma bitan činilac i faktor za razvoj i napredak košarke u Evropi pa i u Svetu. Potvrda toga je i osvajanje mnogobrojnih odličja na velikim svetskim takmičenjima, između ostalih u Atini 1998, Indijanapolisu 2002. godine. Mnogi evropski treneri i stručnjaci su uneli novine i u velikoj meri doprineli evoluciji košarke u svetskim okvirima.

Trenažni proces ima za cilj da, uz pomoć određenih postupaka, kvalitetno transformiše određene sposobnosti igrača ili njihovo ukupno psihofizičko stanje, primereno potrebama same igre. U sadržaju samog treninga trebalo bi uvrstiti elemente takmičarske aktivnosti igrača. Prevažodno je potrebno utvrditi kakva je struktura tehničko-taktičkih aktivnosti košarkaša. Da bi se došlo do ovih činjenica, naročito je važno da se istraži struktura igre na najvažnijim takmičenjima iz razloga što na njima učestvuju igrači najvišeg kvaliteta. Na taj način može se utvrditi stepen razvoja košarke u datom momentu. Međutim, još važnije od toga je da se utvrde sličnosti i razlike na relaciji aktuelnih informacija i informacija dobijenih istraživanjem strukture igre sa prethodnih takmičenja. Na osnovu ovih poređenja može se predvideti trend razvoja košarke.

Osim potrebe da se trenažni proces prilagodi specifičnostima košarkaške igre, ova i slična istraživanja mogu i trebalo bi da doprinesu upotpunjavanju informisanosti trenera za mogućnost planiranja i sprovođenja što kvalitetnijeg specijalnog treninga. To znači da bi trebalo uvažiti različitu strukturu primene tehničko-taktičkih aktivnosti košarkaša na utakmicama u odnosu na pozicije (bek, krilo).

Olimpijske igre u Pekingu 2008. godine bile su poprište utakmica najkvalitetnijih košarkaša i košarkaških reprezentacija 12 država.

2. PROBLEM, PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA

Osnovni problem rada je analiza tehničko-taktičkih aktivnosti košarkaša, učesnika Olimpijskih igara (Peking, 9.8 – 24.8.2008.) neposredno pre dolaska u posed lopte.

Problem istraživanja je da se definišu i otkriju zakonitosti u domenu košarkaške igre, a najviše one koje čine pomak u utvrđivanju egzaktnih pokazatelja značajnih pre svega za metodiku treninga. Tako definisane zakonitosti bi koristile trenerima i stručnjacima u oblasti košarke da bolje i kvalitetnije pripreme celokupni trenazni proces. Motoričko ispoljavanje efekata taktičkog mišljenja u uslovima košarkaške utakmice, analizirani su u ovom istraživanju. Igrači u aspektu svojih individualnih sposobnosti i uloge u ekipi primenjuju aktivnosti kao tehničko-taktičko rešenje određenog problema koje se pojavljuje u igri. Istraživanje obuhvata primenu različitih aktivnosti koje tretira samo kao kvantitativnu pojavu. U toku samog istraživanja ne ulazi se u efikasnost te aktivnosti niti u mehanizme koji njima upravljaju.

Predmet istraživanja su razlike u načinu dolaska u posed lopte između košarkaša na poziciji beka i krila, učesnika Olimpijskih igara “Peking 2008”.

Ciljevi istraživanja postavljeni su u skladu sa problemom i predmetom rada. Shodno njima definisani su sledeći ciljevi. Prvi cilj predstavlja utvrđivanje kakva je tehničko-taktička aktivnost košarkaša u napadu neposredno pre dolaska u posed lopte. Dok bi drugi cilj bilo utvrđivanje značajnosti razlika između aktivnosti igrača za dolazak u posed lopte u zavisnosti od igračke pozicije.

3. METODE ISTRAŽIVANJA

U radu je primenjen statističko-deskriptivni metod. U narednim poglavljima predstavljena su objašnjenja u vezi sa: uzorkom ispitanika, uzorkom varijabli, opisom istraživanja i primenjenim matematičko-statističkim metodama u proceduri obrade podataka.

3.1. Uzorak ispitanika

U istraživanju je evidentirana tehničko-taktička aktivnost vrhunskih košarkaša, učesnika Olimpijskih igara (Peking, 9.8 – 24.8.2008.) u zavisnosti od igračke pozicije (bek, krilo).

U istraživanju je analizirano ukupno deset utakmica odigranih na Olimpijskim igrama „Peking 2008“

Broj igrača čija je aktivnost analizirana je ukupno 73 (38 na poziciji beka i 35 igrača na poziciji krila).

3.2. Uzorak aktivnosti (varijabli)

U svrhu dolaženja do prvog cilja, ustanovljeno je da su igrači na poziciji beka i krila koristili ukupno 15 aktivnosti neposredno pre dolaska u posed lopte (po 7 u zadnjem i po 8 prednjem polju terena).

SKO –	osvojena lopta tzv „skokom“ nakon neuspešnog šuta protivnika
PRO –	presečena lopta u zadnjem polju
ODO –	oduzeta lopta u zadnjem polju
MEO –	prijem lopte u mestu u zadnjem polju
KRO –	prijem lopte u kretanju u zadnjem polju
DEO –	prijem lopte iz demarkiranja u zadnjem polju
BLO –	prijem lopte iz blokade u zadnjem polju
MEN –	prijem lopte u mestu u prednjem polju
KRN –	prijem lopte u kretanju u prednjem polju
DEN –	prijem lopte iz demarkiranja u prednjem polju
BLN –	prijem lopte iz blokade u prednjem polju
DBN –	prijem lopte iz duple blokade u prednjem polju
ODN –	oduzeta lopta u prednjem polju
PRN –	„presečena“ lopta u prednjem polju
SKN –	osvojena lopta tzv „skokom“ nakon neuspešnog šuta saigrača

3.3. Metode obrade podataka

Nakon registrovanja takmičarske aktivnosti igrača, dobijeni su podaci o učestalosti primene pojedinih tehničko-taktičkih aktivnosti. Evidentirani podaci su zatim i statistički obrađeni zasebno za svako područje istraživanja definisani kao način dolaska u posed lopte.

U cilju utvrđivanja statističke značajnosti razlika, u frekvencije primene pojedinih aktivnosti po utakmici u zavisnosti od igračke pozicije (bek, krilo), primenjena je analiza varijanse. Osim statističke značajnosti podaci su analizirani u „svetlu“ informacione značajnosti (spram specifičnosti košarkaške igre)

4. REZULTATI I INTERPRETACIJA

U radu je analizirana aktivnost igrača neposredno pre prijema lopte na poziciji krila i beka. Kroz praćenje aktivnosti mogu da se izvedu zaključci o aktivnosti protivničke odbrane. Tako, prijem lopte u mestu ukazuje na to da je odbrana igrala manje agresivno i dozvoljavala takvu vrstu prijema. Dok sa druge strane prijem lopte iz demarkiranja ukazuje na potrebu napadača da se oslobodi „direktnog čuvara“. Prijem lopte u kretanju u zadnjem polju može da ukaže na želju igrača da bržim prenosom lopte u prednje polje obezbedi više vremena za pozicioni napad. Ukoliko je na bazi brzog prenosa lopte u prednje polje ostvarena prednost može da se ostvari koš iz tranzicionog napada (kontranapad, polukontranapad ili brzi napad).

U tabeli 1. predstavljene su aritmetičke sredine, kao i ostali statistički parametri, varijabli dolaska u posed lopte igrača na poziciji krila i beka. Može da se vidi da su bekovi i krila dolazili u posed lopte primenjujući 15 načina.

Što se tiče statistički značajne razlike u načinu dolaženja u posed lopte između beka i krila (Tabela 1.), može da se vidi da je od 15 mogućih načina dolaženja u posed lopte, kod pet (od sedam) u zadnjem polju i kod pet (od osam) u prednjem polju, utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika (Tabela 1. označeni zvezdicom).

Posmatranjem svih aktivnosti u odnosu na ceo teren, iz rezultata predstavljenih u Tabeli 1. može se izračunati da su bekovi ostvarili daleko više prijema lopte nego krila (328:100). Igrači na obe istraživane pozicije su imali više ostvarenih prijema lopte u prednjem polju nego u zadnjem polju terena. Ovakav podatak logično proističe iz strukture košarkaške igre i cilja da lopta na što brži i jednostavniji način pređe iz zadnjeg u prednje polje. Bez obzira na način odbrane koju protivnik primenjuje, zadatak da se lopta prevede dodavanjem (ili driblingom) iz zadnjeg u prednje polje, najviše imaju bekovi što pokazuju i rezultati u **Tabeli 1.**

**Tabela 1. RAZLIKE U NAČINU DOLASKA U POSED LOPTE
IZMEĐU BEKOVA I KRILA**

Varijabla	Bek				Krilo				T	p
	AS	S	MIN	MAX	AS	S	MIN	MAX		
sko	16.50	2.63	14	21	11.10	4.38	2	17	3.33	0.00*
pro	0.50	0.70	0	2	0.50	0.85	0	2	0.00	1.00
odo	9.70	1.94	6	12	3.70	1.88	1	6	6.99	0.00*
meo	23.60	8.15	11	42	3.60	2.41	0	9	7.43	0.00*
kro	60.50	7.79	48	71	6.80	2.70	1	10	20.59	0.00*
deo	32.50	9.39	23	50	3.40	2.59	0	7	9.44	0.00*
blo	0.30	0.48	0	1	.00	0.00	0	0	1.96	0.06
men	40.00	10.69	27	62	16.80	8.58	7	33	5.34	0.00*
krn	19.30	8.64	5	36	7.80	4.70	2	17	3.69	0.00*
den	100.50	21.95	56	130	39.00	10.53	21	56	7.97	0.00*
bln	14.00	6.53	3	21	2.40	1.83	0	5	5.40	0.00*
dbn	1.50	1.43	0	4	.60	0.84	0	2	1.71	0.10
odn	1.30	0.94	0	3	.00	0.00	0	0	4.33	0.00*
prn	0.60	1.07	0	3	.30	0.67	0	2	0.74	0.46
skn	7.30	3.46	1	12	7,30	3,46	1	6	2.42	0.02

Legenda: AS – aritmetička sredina; S – standardna devijacija; MIN – minimalni rezultat; MAX – maksimalni rezultat; t – t-test; p – statistička značajnost t-testa

U zadnjem polju bekovi su dolazili u posed lopte na 7 načina: „skokom“ (SKO), „presecanjem“ (PRO), oduzimanjem (ODO), u mestu (MEO), u kretanju (KRO), iz demarkiranja (DEO), i iz blokade (BLO). Najveći broj dolazaka u posed lopte u zadnjem polju bekovi su ostvarili prijemom lopte u kretanju (KRO). Igrači na poziciji krila u zadnjem polju dolazili su u posed lopte na 6 načina, jer za razliku od bekova na posmatranim utakmicama nisu ostvarili ni jedan prijem lopte iz blokade (BLO). Najveći broj dolazaka u posed lopte u zadnjem polju igrači na poziciji krila su ostvarili „skokom“ (SKO).

U prednjem polju igrači na poziciji beka su dolazili u posed lopte na 8 načina: u mestu (MEN), u kretanju (KRN), iz demarkiranja (DEN), iz blokade (BLN), iz duple

blokade (DBN), oduzimanjem (ODN), „presecanjem“ (ODN), i skokom (SKN). Igrači na bekovskim pozicijama su najviše dolazili u posed lopte iz demarkiranja (DEN). Naspram njih krila su dolazili u posed na 7 načina, jer u utakmicama koje su bile posmatrane nije bilo evidentirano ni jedan dolazak u posed lopte oduzimanjem (ODN). Kao najčešći način dolaska u posed lopte krila su primenjivala prijem iz demarkiranja (DEN)

Prema tome može se primetiti da su statistički značajne razlike u kvantitetu primene utvrđene kod deset načina u prijemu lopte igrača na pozicijama beka i krila.

U zadnjem polju kod pet dolazak u posed lopte, „skokom“ (SKO), oduzimanjem (ODO), u mestu (MEO), u kretanju (KRO), i iz demarkiranja (DEO). U navedenim načinima gde je evidentirana razlika dominantniji su bili igrači na poziciji beka.

U prednjem polju značajna statistička razlika je ustanovljena kod pet aktivnosti: dolazak u posed lopte u mestu (MEN), u kretanju (KRN), iz demarkiranja (DEN), iz blokade (BLN), i oduzimanjem (ODN). Bekovi su statistički značajno bili dominantniji i u aktivnostima u prednjem polju.

Ukoliko se posmatra celokupan uzorak za prijem lopte, može se uvideti sledeća hijerarhijska struktura dominantnosti primene aktivnosti kod oba subuzorka, bekova i krila. U toj strukturi najviše prijema lopte igrači su ostvarili demarkiranjem, zatim iz kretanja i u mestu. Zbirom sva tri navedena načina dolaska u posed lopte može se videti da je rezultat u korist igrača na bekovskim pozicijama za tri puta veći od rezultata igrača na poziciji krila.

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu interpretacije rezultata iznetih u prethodnom poglavlju mogu da se izvedu sledeći zaključci:

- Igrači na poziciji beka i krila, čija je igra analizirana na 10 izabраниh utakmica završnice Olimpijskih igara „Peking 2008.“ godine, primenjivali su 15 načina za dolazak u posed lopte. Krila su u zadnjem polju primenjivali 6 različitih aktivnosti a u prednjem 7 aktivnosti. Kod bekova evidentirano je da su primenom 8 načina dolazili u posed lopte u prednjem polju dok su u zadnjem polju koristili 7 različitih načina za dolazak u posed lopte.

- Primenom analize varijanse utvrđena je **statistički značajna** razlika u primeni 10 aktivnosti za dolazak u posed lopte. U svim aktivnostima gde je prisutna statistički značajna razlika dominirali su igrači na poziciji beka, kako u prednjem tako i u zadnjem polju terena.

- Aktivnost kod kojih je utvrđena **statistički i informaciono značajna** razlika, su prijem lopte u kretanju u zadnjem polju (KRO) gde su dominirali bekovi, i prijem lopte iz demarkiranja u zadnjem polju (DEO) gde su takođe dominantni bili bekovi.

- **Hijerarhijska struktura** u dominantnosti primene je utvrđena kod obe pozicije (bekovi i krila): igrači su najviše primali loptu demarkiranjem, zatim kretanjem i u mestu.

Ovim istraživanjem strukture igre košarkaša različitih pozicija (u ovom slučaju bekovi i krila) dobijene su informacije koje bi u praksi mogle da pomognu trenerima u planiranju i sprovođenju specijalnog treninga košarkaša. U aspektu konkretnosti istra-

živanja, značajnost informacija koje bi trebalo uvažiti posebno se odnose na aktivnosti kod kojih je utvrđena informaciono i statistički značajna razlika.

LITERATURA

1. Badža, V. (2001): *Aktivnost košarkaša učesnika SP „Atina 98“ neposredno pre i nakon dolaska u posed lopte*, Fakultet fizičke kulture (magistarska teza) Novi Sad.
2. Badža, V. (2009): *Razlike u načinu dolaska u posed lopte košarkaša na poziciji beka i centra, učesnika Olimpijskih igara „Peking 2008“*, Sport mont, Podgorica
3. Bala, G. (1982): *Logičke osnove metoda za analizu podataka iz istraživanja u fizičkoj kulturi*, Samostalno izdanje, Novi Sad.
4. Karalejić, M., Jakovljević, S. (1998.): *Testiranje i merenje u košarci*, Košarkaški savez Srbije. Beograd
5. Hajnal, L. (1989): *Strukture tehničko-taktičkih aktivnosti košarkaša na takmičenjima, Doktorska disertacija*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
6. Pavlovič, M. (1976): *Struktura analiza košarkaško-motoričkih sposobnosti*, Telesna kultura.
7. Rubin, P. (1995): *Aktivnost košarkaša neposredno pre i nakon dolaženja u posed lopte*, Fakultet fizičke kulture (magistarska teza), Novi Sad.
8. Rubin, P. (1997): *Tehničko-taktički elementi igre košarkaških ekipa učesnica Olimpijskih igara – Atlanta 1996*, Komotini, Grčka.
9. Rubin, P. (1997): *Efikasnost različitih programa trenajnog procesa košarkaša*, Doktorska disertacija, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
10. Rubin, P., Badža, V. (1998): *Tehnička dodavanja finalista plej-ofa košarkaškog prvenstva Jugoslavije 1997./98. Sedmi međunarodni simpozijum „FIS KOMUNIKACIJE“*, Niš..
11. Željaskov, O., Gjoševa, K. (1978): *Faktor odbrambene igre u košarci*. Košarka.

DIFFERENCES IN THE WAYS OF RECEIVING THE BALL BETWEEN GUARDS AND FORWARDS, PARTICIPANTS ON THE OLYMPIC GAMES „BEIJING 2008“

Activity of basketball players before coming into possession of the ball, is conditionally divided into backcourt and frontcourt. It was found that basketball players at both positions (guards and forwards) in the backcourt received the ball on seven, and frontcourt on eight ways.

The sample survey consists ten games of the Olympic Games "Beijing 2008". Number of players whose activity was analyzed was 38 at the position of the guards and 35 at the position of the forwards. Based on the univariant analysis of variance (ANOVA) significant statistical differences is determined in 10 (of possible 15) method in receiving the ball between guards and forwards. In the backcourt and frontcourt is determined five differences (of possible 7 in backcourt and 8 in frontcourt) in the ways of receiving the ball. In most activities dominated guards.

Keywords: *basketball, passing , receiving the ball.*